

T.C.
ANAYASA
1. Bölüm

Esas No: 2014/19426
Karar No: 2018/
Karar Tarihi: 12.12.2018

ANAYASA MAHKEMES N N 12/12/2018 TAR HL VE 2014/19426 SAYILI
KARARI (B REYSEL BA VURU)

(2709 S. K. m. 17, 40) (TAH R CANAN – TÜRK YE DAVASI) (ANY. MAH. 17.07.2014 T. 2013/293 E.)

*** ncelemekte oldu unuz karar Resmi Gazete'de yayımlanmamı olup kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr adresinden alınmı tır.

B R NC BÖLÜM

KARAR

BEYZA MET N BA VURUSU

Ba vuru Numarası: 2014/19426

Karar Tarihi: 12/12/2018

Ba kan: Burhan ÜSTÜN

Üyeler: Serdar ÖZGÜLDÜR

Hicabi DURSUN

Hasan Tahsin GÖKCAN

Yusuf evki HAKYEMEZ

Raportör: Nahit GEZG N

Ba vurucu: Beyza MET N

Vekili: Av. Yıldız MREK

I. BA VURUNUN KONUSU

1. Ba vuru, kolluk görevlilerinin bir yürüyü e müdahalesi ile ba layıp sonrasında gözaltına alınma ve bir süre kolluk nezarethanesinde tutulma ile sonuçlanan sürede kötü muamele yasa ının ihlal edildi i iddialarına ili kindir.

II. BA VURU SÜREC

2. Ba vuru 8/12/2014 tarihinde yapılmı tır.

3. Ba vuru, ba vuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmu tur.
4. Komisyonca ba vurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmi tir.
5. Bölüm Ba kanı tarafından ba vurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmi tir.
6. Ba vuru belgelerinin bir örne i bilgi için Adalet Bakanlı na (Bakanlık) gönderilmi tir. Bakanlık, görü ünü bildirmi tir.
7. Ba vurucu, Bakanlı n görü üne kar ı süresinde beyanda bulunmu tur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Ba vuru formu ve ekleri ile Ulusal Yargı A ı Bili im Sistemi (UYAP) aracılı ıyla eri ilen bilgi ve belgeler do rultusunda tespit edilen olaylar özetle öyledir:
9. Ba vurucu, bir meslek odasının stanbul ubesi ba kanıdır. Ba vurucu, meslek odasının ba kam oldu u ubenin bazı üyeleri ile birlikte 8/7/2013 tarihinde stanbul Taksim Meydanı'na do ru gerçekte tirilen yürüyü e katıldı ı sırada, izinsiz gösteri yürüyü ü yaptı ı gerekçesiyle kolluk görevlileri tarafından saat 19.00 dolaylarında yakalanmı tır.
10. Hakkındaki soru turmanın tamamlanması için yetkili makamlarca ba vurucunun gözaltına alınmasına karar verilmi tir. Ba vurucu, gözaltı i leminin yerine getirilece i polis merkezindeki nezarethaneye konulmadan önce adli muayene için Eyüp Devlet Hastanesine götürülmü ve saat 20.48'de muayene edilmi tir. Gerçekte tirilen muayeneden sonra düzenlenen, Olayın Öyküsü ve Muayene Edilenin ikâyetleri kısımlarının da yer aldı ı raporda, ba vurucuda darp ve cebir izine rastlanmadı ı belirtilmi tir. Raporda, ba vurucunun olayın öyküsüne ili kin herhangi bir anlatımı ile ruhsal ve fiziksel bütünlü üne yönelik bir saldırıya maruz kaldı na ili kin ikâyetinin yer almadı ı görülmektedir.
11. Ba vurucu nezarethanede tutuldu u 9/7/2013 tarihinde kendi seçti i müdafileri ile görü mü tür. Bu görü meden sonra ba vurucunun nezarethanenin fiziki ko ullarına ve tuvalet ihtiyacını gidermek için uzun süre bekletildi ine ili kin ikâyetleri oldu unun tutanak altına alındı ı görülmektedir. Tutanak bir kolluk görevlisi, ba vurucu ve ba vurucu müdafileri tarafından imzalanmı tır.
12. Ba vurucunun gözaltında tutulmaya devam etti i 10/7/2013 günü saat 16.30-17.00 sıralarında Eyüp Devlet Hastanesine götürülerek yeniden muayene edilmesi sa lanmı , ardından ba vurucu hakkında adli muayene raporu düzenlenmi tir. Öncekiyle aynı mahiyetteki bu raporda da ba vurucunun herhangi bir yakınmasının bulunmadı ı, ba vurucuda darp ve cebir izine rastlanmadı ı belirtilmi tir. Raporun Muayene Edilenin Tıbbi Öz Geçmi i kısmında, ba vurunun astım hastası oldu unun belirtildi i görülmektedir. Raporda ba vurucunun astım ilaçlarının verilmedi inden ikâyet etti i belirtilmemi tir.
13. Ba vurucunun nezarethanedeki tutulması 11/7/2013 tarihinde sona ermi tir. Yetkililerce gözaltı i lemine son verilirken yeniden muayene edilmesi sa lanmı tır. Bu ba lamda Adli Tıp Kurumu stanbul Adli Tıp ube Müdürlü ü tarafından aynı gün yapılan muayene sonucu düzenlenen raporun Olayın Öyküsü ve Hastanın Yakınmaları kısmında, gözaltına tutuldu u zaman zarfında tuvalet ihtiyacını gidermesinde kendisine zorluk ya atıldı ı, ayrıca tehdit edildi i, astım ilaçlarının verilmedi i; Di er Tıbbi Belgeler ve

Bulgular kısmında genel durumunun iyi, solunumunun ise rahat oldu u; Lezyon veya Lezyonlarla ilgili Bulgular kısmında haricen bir lezyonun saptanmadı ı; Sonuç kısmında ise vücudunda darp ve cebir izi bulunmadı ı hususları kayıtlıdır.

14. Ba vurucu, hakkında yürütülen soru turma kapsamında kendisine yönelik suçlamalara ili kin susma hakkını kullanıp kollu a ifade vermemi tir. Suçlamalara ili kin ilk ifadesi, stanbul Cumhuriyet Ba savcılı ınca (Cumhuriyet Ba savcılı ı) 11/7/2013 tarihinde alınmı tır. Bu i lem sırasında kendi seçti i müdafileri de hazır bulunmu tur. fadesinin ilgili kısımları öyledir:

"...ben olayla ilgili olarak Güvenlik ube Müdürlü ünde susma hakkı kullandım... ben Elektrik Mühendisleri Odası ube yönetim kurulu ba kanıyım, olay günü Taksim gezi parkının vali tarafından açıldı ının belirtilmesi üzerine yanımda kurum temsilcileri ve [A.] oldu u halde stiklal Caddesinden odadan çıkarak gezi parkına gitmekte iken birden etrafımızı polisler çevirdi, [A.] hanımı darp ederek arabaya aldılar bunun üzerine bizde biz de alın ekinde talepte bulunduk ve gözaltına alındık bunun dı ında di er suçlan kabul etmiyorum...

.....

Hazır bulunan müdafilerden soruldu; üpheli yasa dı ı bir gösteriye katılmadı ı gibi görevlilere mukavemette bulunmamı tır, kendi iste iyle gözaltına alınmı tır... üphelinin salıverilmesini talep ediyorum, kendisi sabit i ve ikamet sahibidir dediler.

.....”

15. Cumhuriyet Ba savcılı ı ifade alma i leminin ardından aynı tarihte ba vurucunun tutuklanmasını talep etmi tir. Talebi inceleyen stanbul 38. Sulh Ceza Mahkemesi ba vurucuyu aynı tarihte sorgulamı tır. Ba vurucu, müdafilerinin hazır bulundu u sorgusunda u hususları dile getirmi tir:

"Ben Elektrik Mühendisleri Odası stanbul ubesi Yönetim Kurulu Ba kanı olarak görev yapmaktayım. Odamızın görevleri arasında Kamu yararını gözetmek' vardır. Bu nedenle; Taksim Platformunda odamız adına dönem dönem Ben veya ba ka arkada lar görü melere katılmakta, basın açıklaması yapmaktayız. Olay günü Gezi Park'nın halka açıldı ını, stanbul Valisi'nin televizyondaki konu masından ö rendik ve arkada lar ile Gezi Parkı'na gitmek istedik. Ancak Gezi Parkına daha yakla madan polisler tarafından engellendik. Bunun üzerine polislere, Valilik tarafından parkın açıldı ını ve parka gitmek istedi imizi söyledik. Ancak polis iddetine maruz kaldı. Üzerimize su sıkıldı, hatta 62 ya ında olan [A.] polisler tarafından darp edildi. Biz bunun üzerine polislere neden bu ekinde yapıldı ını sorduk. Bu sırada polisler bizi çembere aldılar ve polis kalkanı ile duvara do ru sıkı tırmaya ba ladılar. Biz yasal hakkımızı kullanmayı istedi imizi söylememize ra men arkada larımızın darp edilerek göz altına alındı ını gördük. Bu nedenle arkada larımız ile kol kola girerek, polis aracına do ru girerek, E er bu bir suçsa, bizi de göz altına alın dedik. Bizi de göz altına aldılar. Bu arada polis aracı içinde bir kadın polis 'Sizi döveriz, daha sonra da ba ka eyler yaparız' ekinde sözler de söyledi. Ayrıca göz altına alma süreci içinde, polisler tarafından kötü muameleye tabi tutulduk. Bazı kadınların çıplak arandı ını, tuvalet ihtiyacının kar ılanmadı ını, kadın memur bulundurulmadı ını ve parmak izi alınması a masında bazı arkada larımızın darp edildi ini, ç ılıklarından anladık...

ÜPHEL MÜDAF AV. Ö...K... BEYANINDA: müvekkilin üzerine atılı suçlamaları kesinlikle katılmıyoruz... Öncelikle serbest bırakılmasını, aksi takdirde adli kontrol uygulanmasını talep ederiz dedi.

ÜPHEL MÜDAF AV. A... E... SÖZ ALDI: Müvekkilimin gerek polis a masında gerek savcılık a masında herhangi bir ekinde suç i lemek için örgüt kurmak suçundan

savunması alınmamı tır... Bu ciddi anlamda, savunma hakkının kısıtlanmasıdır (dedi.)"

16. Mahkemenin tutuklama talebini reddetmesiyle ba vurucu aynı gün (11/7/2013) tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmı tır.

17. Cumhuriyet Ba savcılı ı, ba vurucu hakkında izinsiz gösteri yapmak ve suç i lemek amacıyla örgüt kurma suçlarından stanbul 33. Asliye Ceza Mahkemesinde kamu davası açmı tır. Ba vurucu söz konusu kovu turmanın 12/6/2014 tarihli oturumunda savunmasını yapmı tır. Savunmasının ilgili kısımları öyledir:

"Ben savunmamı yazılı olarak sunuyorum, bu yazılı savunmayı okuyaca ım, özet olarak zabta geçmesini istiyorum, dedi.

Sanık devamla; ... Taksim Dayanı ması hukuka aykırı yapılacak olan yapıla maları engellemek amacıyla kurulmu tur. Taksim Dayanı ma platformuna her birey gelip katılabilir. Polislerin dahi toplantıya girece i kadar effaftır. Demokratik ve me ru bir dayanı madır. E er iddianamede belirtilen örgüt böyle bir örgüt ise ben bunun üyesiyim. 8 temmuz günü stanbul Valisi parkın açıldı ını duyurdu u için bizde açılan gezi parkına gitmek istedik. Ancak önümüz polisler tarafından kesildi. Parkın sadece bazı vatanda ların girmesine izin verildi ini gördük. Anayasanın 34. maddesine göre basın açıklaması yaptık. Ancak 8 temmuzda böyle bir açıklamamız yoktur. 8 temmuz da açıklama yapan sayın validir. nsanların baret gözlük ta ımaları kendilerine yönelik saldırıdan korunmak amacıyla. Gezi parkına giderken 8 temmuzda polis tarafından gözetim altına alındık. Emniyete götürüldük. Kötü muameleye maruz kaldık. Kadın arkada larımızı onları döveceklerini ve ba ka eyderde yapacaklarını söylediler. Evlerimizde usulsüz aramalar yapıldı..."

18. Ba vurucu vekili 4/7/2014 tarihinde Cumhuriyet Ba savcılı ına bir dilekçeyle ba vurmu tur. Bu dilekçede ba vurucunun gözaltına alınması sırasında ve gözaltına alındıktan sonra nakil aracındayken kolluk görevlileri tarafından tartaklandı ı, sinkaflı sözler içeren hakaretlere maruz kaldı ı, araçta bulunan bir kadın görevlinin kendisini ve araçtakileri tehdit etti i, nezarethaneye konulmadan önce çıplak aramaya tabi tutuldu u, gözaltı süresince son derece kirli ve havasız odalarda tutuldu u, tuvalet ihtiyacını uzun süre bekletilerek ve erkek görevlilerinin görebildi i bir ortamda giderebildi i, üstelik tuvalette temizlik için sabun ve kâ ıdın bulunmadı ı, kendisine yeterli yiyecek ve temiz giysiler verilmedi i, ruhsal bütünlü üne saldırı amacıyla gece vakti uyandırılıp sonrasında zorla parmak izinin alındı ı ileri sürülmü ve sorumluların cezalandırılması talep edilmi tir. ikâyet dilekçesinde ayrıca ba vurucuyu tehdit etti i ileri sürülen kadın polis memurunun olay günü üzerinde numara bulunan bir yekek giydi i belirtilmi , yelekte yazılı oldu u belirtilen yedi rakamlı numara da bildirilmi tir.

19. Cumhuriyet Ba savcılı ı ikâyet üzerine olay hakkında derhâl bir soru turma ba latmı tır. Soru turmayı yürüten Cumhuriyet savcısı, ba vurucunun ikâyetinde yekek numarasını belirtti i kadın polis memurunun kimli inin ve ba vurucunun tutuldu u polis merkezi ile nezarethaneye ili kin kamera kayıtlarının derhâl gönderilmesi için ilgili emniyet müdürlüklerine yazılı talimat vermi tir.

20. Emniyet müdürlükleri bu talimatlara yazılı olarak cevap vermi ve sorulan numaralı bir polis memuru yeke inin bulunmadı ını, kamera kayıtlarının otuz gün süre ile saklandı ını, kayıtların daha sonra en eski tarihten itibaren silinmeye ba layarak üzerine yeni tarihli kayıtların yapıldı ını, dolayısıyla ba vurucunun gözaltında tutuldu u bir yıl öncesine ili kin sorulan kayıtların bu ekilde silinmi olması nedeniyle tespit edilemedi ini bildirmi lerdir.

21. Cumhuriyet savcısı, ba vurucunun yargılandı ı davanın dosyasında bulunan ve yukarıda ilgili bölümde yer verilen doktor raporlarını da incelemi ve birer örneklerini soru turma dosyasına almı tır.

22. Cumhuriyet Ba savcılı ı 15/9/2014 tarihinde ba vurucunun ikâyetleri hakkında kovu turmaya yer olmadı ına karar vermi tir. Kararda, ba vurucunun iddialarının delille desteklenmeyen nitelikte oldu u belirtilmi tir.

23. Ba vurucunun bu karara kar ı yapmı oldu u itiraz, stanbul 5. Sulh Ceza Hâkimli ince 21/10/2014 tarihinde reddedilmi tir. Nihai karar ba vurucuya 7/11/2014 tarihinde tebli edilmi tir.

IV. NCELEME VE GEREKÇE

24. Mahkemenin 12/12/2018 tarihinde yapmı oldu u toplantıda ba vuru incelenip gere i dü ünüldü:

A. Ba vurucunun ddiaları ve Bakanlık Görü ü

25. Ba vurucu; temsil etti i meslek odasının üyeleri ile birlikte bir sivil toplum örgütünün organize etti i yürüyü e katılmalarından sonra kolluk görevlilerinin zorunlu olmayan ve orantısız güç kullanmaları ile ba layıp gözaltına alınmasına karar verilmesi, bu kapsamda bir polis merkezindeki nezarethanede tutulması ile devam eden dört günlük sürede farklı ekillerde tezahür eden kötü muameleye maruz kaldı ını ileri sürmektedir.

26. Ba vurucunun bireysel ba vurusunda bu iddiasına temel aldı ı hususlar, yukarıda yer verilen Cumhuriyet Ba savcılı ına yaptı ı ikâyetinde (bkz. § 18) ileri sürdü ü olgulardır. Ba vurucu; kötü muamele ikâyetlerini öncesinde ba ka yetkili makamlara bildirmesine ra men sorumlular hakkında derhâl bir soru turma ba latılmadı ını, sonrasında ikâyetiyle ba latılıp yürütülen soru turmanın ise maddi gerçe i ortaya çıkarmak bakımından yetersiz oldu unu belirterek Anayasa'nın 17., 36. ve 40. maddelerinde güvence altına alınan kötü muamele yasa ının, adil yargılanma hakkının ve etkili ba vuru hakkının ihlal edildi ini ileri sürmü tür.

27. Bakanlık görü ünde, ba vurucunun ikâyetlerinin Anayasanın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasa ı kapsamında incelenmesi gerekti i ifade edildikten sonra uygun deliller ile desteklenmesi için ba vurucunun gereken özeni göstermedi i iddiaların savunulabilir olmadı ının de erlendirildi i belirtilmi tir. Görü te bu ba lamda iddiaların tutarlı ve deliller ile uyumlu olmadı ı, nezarethanede çıplak arama ikâyetinde oldu u gibi olaydan çok uzun bir zaman sonra yetkili makamlara ba vurulmasının maddi gerçe in açığı çıkarılması bakımından kritik öneme sahip bazı delillere -nezarethanedeki kamera kayıtları gibi- ula ılmasını imkânsız hâle getirdi i ileri sürülmü ve bu gerekçelerle ba vurunun açıkça dayanaktan yoksun oldu unun de erlendirildi i ifade edilmi tir.

28. Ba vurucu, Bakanlık görü üne itiraz ederek bazı ikâyetlerinin Gözaltı Avukat Görü me Tutana ı'nda kayıtlı oldu unu, ayrıca ifadesinin alınması, sorgulanması ve mahkeme önündeki savunması sırasında ikâyetlerini açıkça dile getirdi ini ileri sürmü tür. Ba vurucu ayrıca tehdit etmekle ikâyet etti i kadın kolluk görevlisi hakkındaki ara tırmanın yetersiz oldu unu, bu tür toplumsal olaylarda genel olarak İçişleri Bakanlığı Emniyet Müdürlü ü ekipleri dı ındaki ekiplerin görevlendirilmesinin sıradan bir uygulama olarak bilindi ini; çıplak aramanın sıradan, yasal bir uygulama oldu unu dü üdü ü için avukatlarına bu hususta bir beyanda bulunmadı ını, söz konusu aramanın hiçbir yasal dayana ının bulunmadı ını daha sonrasında ö rendi ini belirtmi tir. Ba vurucu bunun yanında savunmalarına ili kin tutanakta anlatımının özetlenmesinde ifade bozuklu una neden olundu u için ikâyetlerinin bazılarının anla ılamadı ını ayrıca stanbul 33. Asliye Ceza Mahkemesinin 12/6/2014 tarihli duru masında Mahkemeye sundu u yazılı savunmasında çıplak arama ile birlikte maruz kaldı ı di er muameleleri anlattı ını, bunun yanında silinen kamera kayıtlarının geri getirilebilmesinin teknik olarak olanaklı oldu unu ileri sürmü tür.

B. De erlendirme

29. Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı ile üçüncü fıkrası öyledir:

"Herkes, ... maddi ve manevi varlı nı koruma ve geli tirme hakkına sahiptir.

.....

Kimseye i kence ve eziyet yapılamaz, kimse insan haysiyetiyle ba da mayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. "

30. Anayasa Mahkemesi olayların ba vurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile ba lı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Ba vurudaki iddiaların Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasa ı kapsamında ileri sürüldü ü sonucuna varılmı tır.

31. Yetkili adli makamların ikâyetleri hakkında gerekli ara tırmaları yapmadı ı, tanıkların dinlenmedi i ile mahkeme kararlarının gerekçesiz oldu u yönünde ba vurucunun adil yargılanma hakkı ile ba lantılı olarak ileri sürdü ü iddialarının Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasa ının usul boyutuna ili kin oldu u belirtilmelidir.

32. Öte yandan ba vurucunun, iddiaları ile ilgili olarak etkili bir soru turma yürütülmemesi nedeniyle Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili ba vuru hakkının ihlal edildi inden ayrıca ikâyetçi oldu u anla ılmaktadır. Ba vurucunun kötü muamele yasa ının ihlal edildi i iddiası bakımından dayandı ı gerekçeler ile etkili ba vuru hakkının ihlal edildi i iddiası kapsamında ileri sürdü ü iddialar kar ıla tırıldı nda somut ba vurunun Anayasa Mahkemesince etkili ba vuru hakkı yönünden ayrıca incelenmesi gereken herhangi bir özel sorun ihtiva etmedi i görülmektedir. Bu nedenle ba vurucunun etkili ba vuru hakkının ihlal edildi i iddiası ayrıca incelenmemi tir.

33. Ba vurucu; katıldı ı bir yürüyü e müdahale edilmesiyle ba layıp polis merkezine götürülmesi için kollu a ait nakil aracına bindirilmesiyle devam eden, polis merkezine getirildi inde nezarethaneye konulmadan önceki ve konulduktan sonraki tüm a amaları da kapsayan dört günlük sürede a a ılanması, utanması, korku ve elem duyması amacıyla çıplak aramaya, tehdide ve hakarete maruz bırakılma, farklı amaçlarla mahremiyetine saldırılma, gece vakti uyandırılıp vücut izi vermeye zorlanma, kasıtlı olarak yetersiz beslenme, pis ve bakımsız ortamda tutulma gibi farklı ekillerde tezahür etti ini ve çe itli birimlerde görev yapan çok sayıdaki görevli tarafından gerçekleştirildi ini ileri sürdü ü kötü muameleye maruz bırakıldı ndan ikâyet etmektedir.

34. Ba vurucu, yetkili makamlara durumu zamanında iletmesine ra men söz konusu makamların hareketsiz kalmayı tercih ettiklerini ve vekili aracılı ıyla bir dilekçe ile ba vurdu unda ise iddialarına ili kin bir soru turma ba latmak durumunda kalınmakla birlikte sorumluların ortaya çıkarılması için gereken çabanın gösterilmedi ini de iddia etmektedir.

35. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari bir a ırlık derecesine ula mı olması gerekmektedir. Bu asgari e ik göreceli olup her olayda asgari e i in a ılıp a ılmadı ı somut olayın özellikleri dikkate alınarak de erlendirilmelidir. Bu ba lamda muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile ma durun cinsiyeti, ya ı ve sa lık durumu gibi faktörler önem ta ımaktadır (Tahir Canan, § 23).

36. Anayasa Mahkemesine göre, ki inin bir devlet görevlisi tarafından hukuka aykırı olarak ve Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde bir muameleye tabi tutuldu una ili kin savunulabilir bir iddiasının bulunması hâlinde Anayasa'nın 17. maddesi "Devletin temel amaç ve görevleri" kenar ba lıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandı nda etkili resmî bir soru turma yapılmasını gerektirmektedir (Tahir Canan, § 25). Ancak etkili bir soru turmanın ba latılabilmesi için öncelikle kötü muamele iddialarının uygun delillerle desteklenmesi gerekir. ddiia edilen olayların gerçekli ini tespit etmek için her türlü makul, üpheden uzak kanıtların varlı ı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelerden de olu abilir. Ancak bu uygun ko ulların tespiti hâlinde etkili bir soru turma yükümlülü ün gereklili inden bahsedilebilir (Cuma Doygun, B. No: 2013/394, 6/3/2014, § 28).

37. Öte yandan bir ikâyet yapılmadı nda bile kötü muameleyi gösteren yeterli belirtiler oldu unda soru turma açılması sa lanmalıdır (Cezmi Demir ve di erleri, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 116).

38. Bu noktada ki inin sa lıklı hâldeyken gözaltına alındı ı ancak salıverildi i zaman ya da salıverilmeden önce vücudunda yaralanma tespit edildi i durumlarda söz konusu yaralanmanın nasıl olu tu u hususunda makul bir açıklama getirme ve ma durun bu yöndeki iddialarını üphede bırakacak kanıtları sunma yükümlülü ünün devlete ait oldu unu, özellikle ilgili iddiaların doktor raporları ile do rulandı ı hâllerde kötü muamele yasa ı ba lamında açık sorunların ortaya çıkaca ını ifade etmek gerekir (Cezmi Demir ve di erleri, §94).

39. Öncelikle somut olayda ba vurucunun gözaltına alınmasından salıverilmesine kadar geçen sürede her gün doktor muayenesine tabi tutulmasının ve dahası seçti i müdafileri ile görü ebilmesinin sa landı ını belirtmek gerekir. Bunun yanında ba vurucu, sürecin her adımında kötü muamelesine maruz kaldı ını ileri sürdü ü kollu un kontrolünden çıktıktan hemen sonra yetkili Cumhuriyet savcısının ve Mahkemenin önüne çıkmı , burada da müdafilerinin yardımından faydalanmı tır.

40. Aksi ileri sürülmedi inden ba vurucunun yakalandı ndan ve gözaltına alındı ndan bir akrabasının veya belirledi i bir ki inin gecikmeksizin haberdar edildi ini de belirtilmelidir. Bu tabloya göre ba vurucu; nezarethanede kollu un kontrolüne alınmadan önce, kontrolü altında tutuldu u sırada ve tutulma sona erdi inde belli bir zamana yayıldı ını ileri sürdü ü kötü muameleleri akrabalarına, belirledi i ba ka ki iye, müdafileri ile tutulmasını inceleyen adli makamlara ya da muayenesi gerçekleştirilen sa lık görevlilerine sözlü ve yazılı ekilde derhâl iletebilme imkânına sahip olabilmis tir. Ba vurucu da kötü muameleye kar ı koruyucu niteli i haiz oldu unda tereddüt bulunmayan bu hukuki mekanizmaların somut olayda uygulamaya geçirilmedi ini ileri sürmemektedir.

41. Ancak ba vurucunun bu sürede müdafileri ile görü melerinde nezarethanenin fiziki ortamı ve tuvalet ihtiyacını zamanında giderememe konusunda ikâyetleri oldu unu bildirdi i, salıverilirken muayene edildi i sırada soyut olarak tehdit edildi inden, tuvalete zamanmda çıkarılmadı ndan ve bir gün önce ba ka bir doktora bildirmedi i hâlde ilaçlarının verilmedi inden ilgili doktora ikâyet etti i, soyut olarak tehdit edildi inden ve herhangi bir somut olgu ileri sürmeden ba kaca kötü muameleye maruz bırakıldı ndan yetkili Cumhuriyet savcısına ve Mahkemeye bahsetti i görülmektedir. Ba vurucunun adli makamlara verdi i ifadelerinde genel olarak birlikte yürüyü e katıldı ını ve ardından gözaltına alındı ını belirtti i ki ilerin maruz kaldıklarını ileri sürdü ü kötü muameleleri, üstelik bir kısmını görgüye dayalı olmayacak ekilde anlattı ı anla ılmaktadır. Oysa bu ifadelerinin alınması sırasında müdafiler hazır bulunmaktadır ve gerekli hukuki yardımı sa layıp görevleri kapsamında beyanları ve talepleri bu makamlara iletebilmi lerdir. Dolayısıyla dört güne yayıldı ı ileri sürülen kötü muameleyle ilgili iddiaların yetkili makamlara kollu un kontrolünün bitti i andan itibaren iletilebilmesi imkânına -üstelik

müdafî yardımıyla- sahip olundu u hâlde iddiaların bu makamlar önünde tüm a amaları kapsayacak, tutarlı ve savunulabilir bir ekilde dile getirilmemi olması, bu konuda yapılan de erlendirme bakımından oldukça dikkat çekici bulunmu tur.

42. Ba vurucu bazı iddialarını olaydan bir yıl sonra dile getirmesine gerekçe olarak ise maruz bırakıldı ı bazı kötü muamelelerin yasal dayana ının bulundu unu dü ündü ünü göstermi ; gerçekte bu ve di er iddialarını yetkili adli makamlara zamanında bildirmesine ra men bu makamlara verdi i ifadelerinin bazılarının tutanaklara yanlı aktarıldı ını ileri sürmü tür.

43. İlgili bölümde belirtildi i üzere ba vurucu her a amada kendi seçti i, üstelik birden fazla müdafinin yardımından faydalanmı tır. Dolayısıyla hukuki destek aldı ında ve bu kapsamda maruz kalabilece i bir muameleye kar ı haklarının kendisine öncesinde bildirildi inde ya da öyle olması gerekti inde bir üphe bulunmamaktadır. Keza aldı ı müdafî yardımı çerçevesinde durumu hakkında görü meler yapabildi i de ortadadır. Bununla birlikte ifadelerinin yanlı ve eksik aktarıldı ını ileri sürdü ü söz konusu tutanıklardan kendisinin ve müdafilerin zamanında haberdar olmadı ını, dolayısıyla iddialarına gere i gibi yer vermedikleri itirazım bu makamlara iletemedi ini de belirtmemektedir.

44. Belirtilen hususların hepsi bir yana ba vurucu, savunulabilir oldu unu belirtti i iddialarını zamanında ilgili adli makamlara bildirdi ini ileri sürmekte oldu una göre bu makamlar tarafından bir soru turma ba latılmadı ını fark etmi olması gereken zaman çok öncesinde gelmi demektir. Buna ra men ba vurucu soru turma ba latılması amacıyla avukatı aracılı ıyla ba vuru yapmayı, her nedense olaydan ve soru turma ba latılmadı ının farkına varılması gereken zamanın gelmesinden çok uzun bir süre sonra yapmayı dü ünmü tür.

45. Anayasa Mahkemesi, asgari e ik seviyesini a tı ı varsayılan kötü muamele iddialarının makul üphe kalmayacak ekilde kanıtlanması artını aramakta ve ba vurularda öncelikle bu konudaki kanıtlama sorununu ele almaktadır. Burada kötü muameleye maruz kalması nedeniyle ma dur oldu unu ileri süren ki ilerinin -yukarıda belirtilen ekilde (bkz. § 38) ispat külfetinin devlete geçti i durumlar istisna olmak üzere- kötü muamele yasa ı kapsamına giren a ırlıkta bir muamele görmü olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerekti ini belirtmek gerekir.

46. Ma dur oldu unu ileri süren ki ilerinin olgulara dayanmayan, yetersiz açıklamaları, iddialarının deliller ile desteklenmemesi hatta kimi zaman delillerin uyumsuzlu u, kötü muamelenin yapıldı ı yer, zaman ve di er konulardaki çeli kili ifadeleri, müdafilerinden farklı iddiaları ileri sürmeleri gibi hususlar kötü muamelenin gerçekli ini üpheye dü ürür. Bu durumda iddiaların savunabilir oldu undan ve dolayısıyla bu iddialara ili kin derhâl resmî bir soru turma ba latılması gereklili inden söz edilemeyecektir. Bu gibi durumlar -iddiaların güçlü bir dayanak ile birlikte yetkili merciler nezdinde dile getirilmemesi- söz konusu oldu unda ma dur oldu unu ileri süren ki ilerinin etkili bir soru turma yürütülmesine ili kin me ru (haklı) bir beklentiye girebileceklerini söyleyebilmek de mümkün de ildir.

47. Bununla birlikte ki ilerinin iddialarını desteklemek için yetkili makamlara zamanında ba vurmaları gibi bir özen yükümlülükleri de bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesi, bu tür ikâyetleri esastan inceleyebilmek için bu konuda haklı bir neden ileri sürülmedi inde ki ilerinin iddialarını desteklemek için kendilerinden makul olarak beklenen her eyi yerine getirdi ine kanaat getirmek durumundadır. Aksine kanaat getirildi inde söz konusu iddialar savunabilir düzeye ula madı ı için kötü muamele yasa ının ihlal edildi inin incelenebilmesi mümkün olamamaktadır.

48. Somut olayda kötü muamele iddiaları, tüm a amalarda tutarlı ve birbiriyle uyumlu ekilde ileri sürülmemi ; ayrıca uygun ve yeterli delil ile desteklenmemi tir. Bununla

birlikte ba vurucunun iddialarını desteklemek için zamanında yetkili makamlara ba vurmadı ı da ortadadır. Bu nedenle ba vuru konusu yapılan soru turmada iddiaların delil ile desteklenmedi i için savunulabilir olmadı ı açıklanarak kamu görevlileri hakkında kovu turma yapılmasına yer olmadı ına karar verildi i görölmektedir. Bu itibarla ba vuruda bir ihlalin olmadı ının açık oldu u sonucuna varılmı tır.

49. Açıklanan gerekçelerle ba vurunun açıkça dayanaktan yoksun oldu una karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kötü muamele yasa ının ihlal edildi ine ili kin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL ED LEMEZ OLDU UNA,

B. Yargılama giderinin ba vurucu üzerinde BIRAKILMASINA 12/12/2018 tarihinde OYB RL YLE karar verildi.